

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 8/2012-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť N. Š., A. Š. a P. Š., B., zastúpených advokátom JUDr. I. K., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/529/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo N. Š., A. Š. a P. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/529/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/529/2008 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. N. Š. a A. Š. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každej z nich v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), P. Š. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur) ktoré je Okresný súd Pezinok p o v i n n ý zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok j e p o v i n n ý zaplatiť N. Š., A. Š. a P. Š. trovy konania v sume 414,96 € (slovom štyristoštrnásť eur a deväťdesiatšesť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. I. K., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 8/2012-11 zo 17. januára 2012 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť N. Š. (ďalej len „s'ťažovateľka v 1. rade“), A. Š. (ďalej len „s'ťažovateľka v 2. rade“) a P. Š. (ďalej len „s'ťažovateľ v 3. rade“), B. (ďalej spolu aj „s'ťažovatelia“), vo veci namietaného porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 529/2008.

Z obsahu s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľky v 1. a 2. rade podali 15. apríla 2005 Okresnému súdu Bratislava II návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a návrh na vydanie predbežného opatrenia. Prvé pojednávanie vo veci Okresný súd Bratislava II vykonal 7. mája 2007, pričom pojednávanie z dôvodu neprítomnosti odporcu v 1. rade odročil. Takisto pojednávanie konané 13. júna 2007 bolo

odročené z dôvodu neúčasti odporcov v 1. a 2. rade. Na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava II zo 17. septembra 2007 pristúpil do konania sťažovateľ v 3. rade.

Sťažovatelia uviedli, že na základe vykonanej reorganizácie systému všeobecných súdov bola ich vec postúpená okresnému súdu. Pojednávanie vykonané 29. mája 2008, ako aj nasledujúce pojednávanie vykonané 15. júla 2008 boli z dôvodu neprítomnosti odporcov odročené. Odporcovia sa nedostavili ani na pojednávanie vykonané 13. novembra 2008 a okresný súd pojednávanie odročil pre účely vykonania znaleckého dokazovania. Neprítomnosť odporcov bola dôvodom na odročenie aj v prípade pojednávania vykonaného 18. septembra 2009. Pojednávanie určené na 18. december 2009 „*sa nekonalo z dôvodu, že súdny spis bol u znalca*“.

Sťažovatelia ďalej uviedli, že po vypracovaní znaleckého posudku boli vykonané pojednávania 23. marca 2010 a 21. januára 2011, ktoré boli okresným súdom odročené. Následne bol zrušený termín pojednávania určeného na 17. máj 2011 z dôvodu, že okresný súd nerozhodol o návrhu na pripustenie pristúpenia ďalšieho účastníka do konania. Napokon uznesením z 26. mája 2011 okresný súd rozhodol o prerušení konania až do právoplatného skončenia súvisiaceho konania o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 33 Cb 23/2011.

V doterajšom postupe konajúcich súdov vidia sťažovatelia porušenie svojho základného práva na prekovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a sú toho názoru, že „*v danej veci spôsobil prietahy konania súd. Napriek skutočnosti, že odporca v 1. rade sa nezúčastnil žiadneho pojednávania a odporca v 2. rade bol prítomný len na prvom pojednávaní, ktoré sa nekonalo z dôvodu neprítomnosti odporcu v 1. rade, súd odporcom uložil odporcom, každému len jedenkrát poriadkovú pokutu vo výške 10.000,-Sk.*“.

Sťažovatelia tiež poukázali na „*procesné pochybenia súdu, týkajúce sa pristúpenia do konania S. ako vedľajšieho účastníka na strane odporcu*“.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažovatelia v závere svojej sťažnosti navrhli, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/529/2008, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov a priznal im primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, a to každému z nich, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu, ktorého vyjadrenie doručené ústavnému súdu 20. februára 2012 obsahovalo „*spisový prehľad*“ a konštatovanie o skutkovej a právnej náročnosti prerokúvanej veci, vo vzťahu ku ktorým okresný súd uviedol, že „*v konaní došlo k ďalšej zmene vlastníka nehnuteľnosti, ktorým sa stal vydražiteľ predmetu sporu*“. Predseda okresného súdu ďalej uviedol, že k postupu Okresného súdu Bratislava II nie je spôsobilý sa vyjadriť, pretože nepozná okolnosti prerokovávanía veci sťažovateľa na danom súde. Vo vzťahu k postupu okresného súdu uznal predseda okresného súdu prietáhy v konaní spôsobené podľa jeho vyjadrenia nedostatočným personálnym obsadením konajúceho súdu, ako aj „*odchodom zákonnej sudkyne na materskú dovolenku*“, teda podľa jeho názoru objektívnymi dôvodmi.

V liste okresný súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

V podaní doručenom ústavnému súdu 12. marca 2012 vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej aj právny zástupca sťažovateľov. Vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu právny zástupca sťažovateľov predostrel túto argumentáciu:

„S tvrdením predsedu Okresného súdu Pezinok, že spor z právneho a skutkového hľadiska je právne a skutkovo zložitý nemôžem súhlasiť. V prípade, že by boli zákonní sudcovia v primeraných lehotách vytyčovali pojednávania a nariadili vykonanie potrebných dôkazov, mohol vo veci prvostupňový súd pomerne rýchlo meritórne rozhodnúť. Okrem výsluchu sporových strán bolo potrebné len ustanoviť znalca na vypracovanie znaleckého posudku, ktorého úlohou bolo určiť výmeru a popis bytu č. E1-2L a garáže č. 109.

Nesúhlasím ani s tvrdením pána predsedu, že sa nevie vyjadriť k činnosti Okresného súdu Bratislava II, keďže celý spis bol postúpený Okresnému súdu Pezinok. Už listom zo dňa 22.2.2008 podávala vtedajšia právna zástupkyňa sťažovateľov sťažnosť na prietáhy

v konaní, ktorej obsahom bola aj časová postupnosť úkonov vykonaných súdom a účastníkmi. Tento list bol podaný do podateľne okresného súdu dňa 3.3.2008. Po podaní uvedenej sťažnosti bol spis pridelený zákonnej sudkyňi JUDr. I. N. Odpoveď na sťažnosť bola právnej zástupkyňi navrhovateľov zaslaná 4.4.2008. V druhej polovici roku 2009 bol spis pridelený novej zákonnej sudkyňi JUDr. A. S., ktorá ho mala pridelený až do polovice roka 2010. Na základe ďalšej sťažnosti na prieťahy v konaní, podanej dňa 28.10.2010 bolo vytyčené pojednávanie novou, v poradí štvrtou zákonnou sudkyňou, Mgr. L. V. a to na termín 25.1.2011.

Sme toho názoru, že z dôvodu prieťahov v konaní na strane Okresného súdu Pezinok, nielenže doteraz nedošlo k meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej, ale nekonaním súdu bolo objektívne umožnené veriteľom odporcov zaťaženie majetku, ktorý je predmetom sporu, záložnými právami.

Vzhľadom na skutočnosť, že aj v prípade úspechu sťažovateľov v súdnom spore môže dôjsť z vyššie uvedených dôvodov k nevyžiteľnosti ich vlastníckeho práva, považujú sťažovatelia požadované finančné odškodnenie za primerané.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd preskúmal na vec sa vzťahujúci súdny spis, ako aj vyjadrenia účastníkov konania a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Sťažovateľky v 1. a 2. rade podali 15. apríla 2005 Okresnému súdu Bratislava II „návrh o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a vydanie predbežného opatrenia“ proti odporcovi v 1. a 2. rade.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 28. apríla 2006 zmenil prvostupňové uznesenie Okresného súdu Bratislava II v napadnutej časti tak, že návrh sťažovateľiek na vydanie predbežného opatrenia zamietol (spisový materiál bol prvostupňovému súdu vrátený 12. júla 2006). Okresný súd Bratislava II vyzval 12. januára

2007 sťažovateľky na úhradu „*súdneho poplatku*“, ktorý sťažovateľky uhradili 30. januára 2007.

Sťažovateľky predložili 5. júna 2007 Okresnému súdu Bratislava II „*návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane navrhovateľov*“ a 6. júna 2007 predložili ďalšie súvisiace podklady.

Okresný súd Bratislava II vykonal 13. júna 2007 pojednávanie, ktoré odročil z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti odporcov na 31. august 2007 (jeden z odporcov ospravedlnil neúčast' zdravotnými dôvodmi, druhý dôvodmi rodinnými). Okresný súd Bratislava II vykonal 31. augusta 2007 pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosti odporcov na 14. november 2007 (jeden z odporcov ospravedlnil svoju neprítomnosť z dôvodu „*čerpania dovolenky*“, druhý neprítomnosť neospravedlnil).

Uznesením zo 17. septembra 2007 rozhodol Okresný súd Bratislava II o pripustení pristúpenia sťažovateľa v 3. rade do konania na strane navrhovateľov.

Okresný súd Bratislava II vykonal 14. novembra 2007 pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. január 2008 z dôvodu neprítomnosti odporcov (predvolanie im bolo riadne doručené, svoju neprítomnosť neospravedlnili) s vyjadrením, že títo budú predvolaní s poučením o možnosti využitia poriadkových opatrení. Oznámením z 5. decembra 2007 boli sťažovatelia vyrozumení o zrušení určeného termínu pojednávania.

Na základe novelizácie zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) k 1. januáru 2008 pôsobnosť vo veci sťažovateľov prešla na okresný súd.

(Odporca v 1. rade predložil ešte 13. novembra 2007 Okresnému súdu Bratislava II návrh na prerušenie konania, ktorý bol okresnému súdu postúpený 1. apríla 2008).

Okresný súd uskutočnil 29. mája 2008 pojednávanie, na ktoré sa nedostavili odporcovia (jeden z nich zásielku neprevzal, druhému nebola zásielka doručovaná), súdom bola uložená poriadková pokuta odporcovi v 1. rade („*spoločnosti M. s.r.o., so sídlom v P.*“) a pojednávanie bolo odročené na 15. júl 2008 s poučením, že štatutárni zástupcovia spoločností (odporcov) budú predvolaní prostredníctvom polície, resp. predvedení.

Okresný súd 15. júla 2008 vykonal pojednávanie, na ktoré sa napriek riadnemu predvolaniu nedostavili odporcovia (odporca v 2. rade ospravedlnil svoju neprítomnosť,

pretože „v čase pojednávania je mimo Bratislavy“, odporca v 1. rade neprítomnosť neospravedlnil). Okresný súd odporcovi v 2. rade uložil poriadkovú pokutu a pojednávanie bolo odročené na 30. september 2008 (právny zástupca sťažovateľov žiadal výslovne o „predvedenie štatutárnych zástupcov odporcov“).

Okresný súd uznesením z 28. októbra 2008 zamietol návrh odporcu v 1. rade na prerušenie konania.

Okresný súd vykonal 13. novembra 2008 pojednávanie, na ktoré sa bez ospravedlnenia nedostavili odporcovia. Pojednávanie bolo po vyjadrení právneho zástupcu sťažovateľov odročené na neurčito pre účely vykonania znaleckého dokazovania, o ktoré žiadali sťažovatelia. Sťažovateľka v 1. rade podaním z 11. mája 2009 opätovne žiadala o nariadenie znaleckého dokazovania. Okresný súd uskutočnil 18. septembra 2009 pojednávanie, na ktoré sa nedostavili odporcovia (bez ospravedlnenia) a ktoré bolo odročené na 18. december 2009 pre účely znaleckého dokazovania, o ktoré žiadali sťažovatelia.

Okresnému súdu bol 18. septembra 2009 predložený návrh na pristúpenie vedľajšieho účastníka do konania na strane odporcov.

Okresný súd uznesením z 21. septembra 2009 rozhodol o ustanovení znalca.

Okresný súd uskutočnil 18. decembra 2009 pojednávanie, ktoré pre účely ukončenia dokazovania (vypracovanie znaleckého posudku) odročil na 23. marec 2010 (sťažovatelia svoju neprítomnosť ospravedlnili neukončením znaleckého dokazovania, odporcovia za nezúčastnili pojednávania, odporca v 1. rade neprítomnosť neospravedlnil).

Okresný súd uskutočnil 23. marca 2010 pojednávanie, ktorého sa nezúčastnili odporcovia, neprítomnosť ospravedlnil iba odporca v 2. rade z dôvodu práceneschopnosti. Pojednávanie bolo odročené pre účely doplnenia znaleckého posudku na základe návrhu sťažovateľov, a to na neurčito.

Okresný súd 6. mája 2011 oznámil účastníkom konania odročenie určeného termínu pojednávania (17. máj 2011) z dôvodu nerozhodnutia o pripustení ďalšieho účastníka do konania na strane odporcu.

Okresný súd uznesením z 26. mája 2011 rozhodol o pripustení zmeny žaloby, o pripustení vstupu ďalšieho účastníka konania na strane odporcov, o zamietnutí návrhu jedného z odporcov na spojenie vecí a o prerušení konania až do právoplatného rozhodnutia

o predbežnej otázke (konanie okresného súdu o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby sp. zn. 33 Cb 23/2011).

V čase rozhodovania ústavného súdu nebola vec pred okresným súdom meritórne skončená.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia zároveň namietali porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Otázku existencie zbytočných prietahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľov preskúmal z hľadiska charakteru prerokúvanej veci jej skutkovú a právnu zložitnosť, ako aj jej významnosť z pohľadu sťažovateľov (1), ďalej správanie sťažovateľov v priebehu konania (2) a napokon aj postup konajúcich súdov (3).

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh sťažovateľov na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam odôvodnený uzavretou zmluvou o dielo na výstavbu bytu podľa ustanovení § 631 a nasledujúcich zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Z obsahu predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o osobitnej právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Aj keď určitú skutkovú náročnosť veci signalizuje potreba vykonania znaleckého dokazovania, ústavný súd konštatuje, že táto okolnosť vo vzťahu k doterajšiemu postupu konajúcich súdov nemala výraznejší vplyv na plynulosť posudzovaného konania, pretože k vypracovaniu znaleckého posudku sa pristúpilo v období bezprostredne predchádzajúcom jeho prerušeniu, pričom z časového hľadiska etape vypracovania znaleckého posudku (a jeho doplnenia) dosiaľ zodpovedá doba približne 8 mesiacov, teda obdobie nepomerné k celkovej dĺžke doterajšieho konania.

V kontexte posudzovaného kritéria ústavný súd argumentáciu okresného súdu, ktorý svoj záver o skutkovej náročnosti posudzovanej veci opieral o okolnosť zmeny vlastníka nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu, kvalifikuje ako irelevantnú. Označená okolnosť premietnutá do prerušenia posudzovaného konania v intenciách stabilizovanej judikatúry ústavného súdu nie je totižto pripísateľná na vrub okresnému súdu, pretože ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu (v danom prípade prerušenie konania) neposudzuje ako zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. III. ÚS 42/02, I. ÚS 65/03, II. ÚS 3/00, I. ÚS 214/06, III. ÚS 416/2011).

2. V rámci posúdenia druhého kritéria hodnotenia prípadných zbytočných prietahov v súdnom konaní nezistil ústavný súd žiadne okolnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu sťažovateľov ako účastníkov konania. Napokon ani samotný okresný súd nenamietal žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť zohľadnené na ťarchu sťažovateľov pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup konajúcich súdov.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd po preskúmaní postupu konajúcich súdov v posudzovanom konaní dospel k záveru, že závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, bol neefektívny a nesústredený postup konajúcich súdov a tiež obdobie nečinnosti, v ktorom Okresný súd Bratislava II nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka.

Už v prvotnej fáze konania bolo pasivitou Okresného súdu Bratislava II poznačené obdobie od 12. júla 2006, keď bol Okresnému súdu Bratislava II po rozhodnutí o opravnom prostriedku nadriadeným súdom vrátený spisový materiál, do 7. mája 2007, keď Okresný súd Bratislava II uskutočnil pojednávanie. Vymedzenému obdobiu, v ktorom ostal Okresný súd Bratislava II s výnimkou jediného technického úkonu (výzva k „*doplatku*“ súdneho poplatku z 12. januára 2007, ktorý bol bezprostredne 30. januára uhradený) pasívny, kvantitatívne zodpovedá nečinnosť tohto súdu v rozsahu približne 8 mesiacov.

Jedným z najzávažnejších nedostatkov plynulosti konania bol podľa zistení ústavného súdu nesústredený postup konajúcich súdov, ktorým sa nepodarilo včas a účinne zabrániť sťažovaniu postupu konania zo strany odporcov, a to v rozsiahlom období rokov 2007 až 2009. Ústavný súd je toho názoru, že konajúce súdy nevyužili možnosti eliminácie obštrukcií odporcov dôslednou realizáciou poriadkových opatrení poskytovaných ustanoveniami § 52 a § 53 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, teda účinným a efektívnym spôsobom. Úlohou konajúcich súdov v tomto smere bolo v každom jednotlivom prípade preveriť dôvodnosť, aj keď

ospravedlnenej neprítomnosti odporcov riadne predvolaných na pojednávanie, a v prípade zistenia nedostatku vážnych okolností pre ich neprítomnosť alebo v prípade zistenia neospravedlnenej neprítomnosti odporcov reagovať pružne na každý zistený prípad dôslednou realizáciou poriadkových opatrení.

Okresný súd postupoval nesústredene a neefektívne aj v súvislosti s potrebou vykonania znaleckého dokazovania, ktoré sťažovatelia navrhli už na pojednávaní konanom 13. novembra 2008 a pre účely vykonania ktorého aj okresný súd pojednávanie odročil. Okresný súd však pristúpil k ustanoveniu znalca so značným časovým odstupom (21. septembra 2009), čím zbytočne v danej etape predĺžil súdne konanie.

Rovnako nekoncentrovane postupoval okresný súd aj v súvislosti s predloženým návrhom na pristúpenie vedľajšieho účastníka do konania na strane odporcov podaným 18. septembra 2009, keď nevysporiadanie sa s predmetným návrhom bolo dôvodom na odročenie pojednávania (určeného na 17. máj 2011), a narušilo tak plynulosť postupu konajúceho súdu.

Ústavný súd konštatuje, že rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny dopad na súvislý priebeh posudzovaného konania, bol postup konajúcich súdov a zbytočné prietahy, ktorých sa dopustili jednak v dôsledku zisteného obdobia nečinnosti Okresného súdu Bratislava II (v celkovej dĺžke 8 mesiacov), predovšetkým však v dôsledku svojho neefektívneho a nesústredeného postupu.

Ústavný súd sa na tomto mieste vyrovnal aj s argumentáciou predostretou v stanovisku okresného súdu, ktorý zbytočné prietahy odôvodnil objektívnymi okolnosťami súvisiacimi s nepriaznivým personálnym obsadením okresného súdu. Ústavný súd zdôrazňuje, že doterajšia judikatúra ústavného súdu v tomto smere formulovala stanovisko, podľa ktorého otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (III. ÚS 14/00), argumenty okresného súdu súvisiace s nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu preto ústavný súd akceptovať nemohol.

S ohľadom na všetky už uvedené závery a tiež s prihliadnutím na predmet konania nemožno doterajšiu dobu konania (viac ako 6 rokov) vedeného pred okresným súdom (pôvodne pred Okresným súdom Bratislava II) považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľov boli porušené.

Ústavný súd v závere poukazuje na to, že pri posudzovaní postupu konajúcich súdov vychádzal z toho, že k 1. januáru 2008 prešiel na základe zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, výkon súdnictva vo veci sťažovateľov z Okresného súdu Bratislava II na okresný súd. Z uvedeného dôvodu v zmysle ustanovení § 18a ods. 1 v spojení s § 18b ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nesie okresný súd zodpovednosť za porušenie označených práv sťažovateľov aj za obdobie, v ktorom vo veci konal Okresný súd Bratislava II.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj porušenie ich práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu pred okresným súdom meritórne skončené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovatelia, domáhajúc sa rozhodnutia súdu vo svojej veci, nachádzajú [a to po odpadnutí prekážky postupu konania (prerušenie konania)].

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnili sťažovatelia neúmernou dĺžkou posudzovaného konania a skutočnosťou, že „*nehnutel'nosť, ktorá je predmetom sporu je rozostavaná stavba, za ktorú navrhovatelia už ku dňu 29.9.1999 v zmysle zmluvy o dielo zaplatili celú kúpnu cenu. Z dôvodu, že súd do dnešného dňa v predmetnej veci meritórne nerozhodol, zhotoviteľ stavby, ani nový vlastník nehnuteľnosti v stavebných prácach na bytovom dome nepokračujú a objekt nie je strážený, dochádza k jeho chátraniu, poškodzovaniu a celkovému znehodnocovaniu.*“.

Vychádzajúc z uvedeného považovali sťažovatelia za primeranú výšku finančného zadost'učinenia sumu 7 000 €, na zaplatenie ktorej žiadali zaviazať okresný súd, a to vo vzťahu ku každému z nich.

Pretože porušenie základného práva zaručeného sťažovateľom čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľom primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke v 1. rade a sťažovateľke v 2. rade sumu 1 500 € (a to každej z nich) a sťažovateľovi v 3. rade sumu 1 000 € (u sťažovateľa v 3. rade ústavný súd prihliadal tiež na doterajší časový úsek konania, v rámci ktorého vystupuje ako účastník konania na strane navrhovateľov po pripustení jeho pristúpenia do konania), ktorá zohľadňuje najmä:

- a) rozsah zbytočných priesťahov v konaní,
- b) skutočnosť, že predmetom konania okresného súdu je nehnuteľnosť (byt) slúžiaca na uspokojovanie jednej zo základných sociálnych potrieb,
- c) s okolnosťami uvedenými v a) a b) spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľov spočívajúcu v ich psychickej záťaži a pociť pravnej neistoty.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby (prevzatie vecí a prvá porada s klientom; vypracovanie sťažnosti), ktorých výšku špecifikovali sumou 1 154,88 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo potrebné vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá predstavovala sumu 741 €.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ako úkony vykonané v roku 2011) a vychádzal pritom z ustanovenia § 11 ods. 2 v spojení s ustanovením § 3 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorých je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu. Základnú sadzbu tarifnej odmeny (123,50 €) znížil ústavný súd v zmysle ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky o 50 % na sumu 61,75, pretože v prípade sťažovateľov ide o spoločne zastupované osoby. Vychádzajúc z uvedeného za dva úkony právnej služby vykonané pre tri osoby v roku 2011 patrí odmena v sume 2 x 61,75 € x 3, k tomu tiež 6 x režijný paušál 7,41 €. Ústavný súd tak priznal sťažovateľom náhradu trov konania v celkovej sume 414,96 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2012